

## مطالعه ساختاری و کینماتیکی گسل سیاهکوه، شمال جاجریم



سید منصور حسینی، دانشجوی کارشناسی ارشد تکتونیک دانشگاه فردوسی مشهد، Hosseini.tectonicman@gmail.com  
بهنام رحیمی، دکتری تکتونیک، عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، b-rahimi@ferdowsi.um.ac.ir



### چکیده :

مطالعات ساختاری و ریخت زمین ساختی انجام شده و همچنین زمین لرزه‌های ثبت شده در نزدیکی گسل سیاهکوه، حاکی از فعالیت جوان این گسل دارد. در مطالعات میدانی انجام شده روی این گسل و شاخه‌های فرعی آن، روند حرکتی امتدادلغز چپگرد با مولفه راندگی از خود نشان می‌دهد. همچنین در بعضی از قسمت‌ها حرکت راستگرد نیز از خود نشان می‌دهد که احتمالاً مربوط به حرکت قدیمه گسل و رژیم تکتونیکی قدیمه حاکم بر منطقه می‌باشد. با بررسی پدیده‌های ریخت‌زمین ساختی روی گسل، این پدیده‌ها که شامل: تغییر ناگهانی جهت آبراهه‌ها، کج شدگی مخروط افکنه‌ها، ایجاد عوارض مثلثی و پشته‌های فشارشی هستند، همگی بیانگر حرکت امتدادلغز چپگرد و فعال بودن گسل سیاهکوه و دارا بودن توان لرزه‌ای این گسل در منطقه هستند.

کلید واژه‌ها: ریخت زمین ساخت، گسلش فعال، آبراهه، مخروط افکنه، پشته فشارشی

### Abstract:

Structural and morphotectonics studies on Syahkooch fault and earthquakes recorded in near Syahkooch fault indicate that the fault is active in the present. Field studies on this fault and its tributaries, shows that the left lateral strike-slip motion with a reverse components. Also in some parts right lateral to suggest that probably related to old tectonics regim. Check out the phenomenon of morphotectonics on the fault, these phenomena include: sudden change in the stream, the tilt of fans, triangular, and shuttle ridge represents left lateral strike-slip and active faults, all indicate that Syahkooch fault having a seismic in this area.

Keywords: Morpho tectonic, Active faulting, Stream, Alluvial fan, Shuttle ridge



### مقدمه :

در شمال باختری رشته‌کوه بینالود در حد فاصل دامنه جنوب باختری رشته‌کوه کپه‌داغ با دامنه شمال-خاوری رشته‌کوه البرز خاوری در استان‌های خراسان شمالی و سمنان و مابین شهرستان‌های بجنورد، جاجریم و تا نزدیکی شاهرود، در محدوده با طول جغرافیایی ۰۰' ۵۶ تا ۴۵' ۵۶ و عرض جغرافیایی ۰۰' ۳۷ تا ۱۵' ۳۷ نیروهای زمین‌ساختی سبب شکل‌گیری ساختمان‌های چین‌خورده با روند تقریبی خاوری-باختری و شکل‌گیری گسل‌هایی با روند تقریبی شمال-خاوری-جنوب‌باختری با سازوکارهای امتدادلغزی و راندگی در این ناحیه شده‌اند. گسل‌های سیاهکوه، جاجریم، رباط قره‌بیل و گسل سفیددالی (گسل رانده و جدا کننده بینالود از کپه‌داغ) بزرگترین و مهمترین ساختمان‌های لرزه‌خیزی این ناحیه محسوب می‌شوند. تحلیل ساختاری و مورفولوژیکی گسل سیاهکوه و بررسی توان لرزه‌ای منطقه، موضوع اصلی مورد بررسی در این مطالعه می‌باشد. گسل سیاهکوه یک گسل طویل با طول تقریبی ۱۰۵ کیلومتر است. بطوریکه پایانه شمال‌خاوری این گسل در استان خراسان شمالی و پایانه جنوب باختری آن در استان سمنان و تا نزدیکی گسل شاهرود امتداد دارد. واحدهای چینه‌ای تحت تاثیر این گسل شامل سازندهای پالئوزوئیک (باروت، سلطانیه، میلا، فلی) و مزوزوئیک (چمن بید، مزدوران، لار،